

NON-TRADITIONAL FEATURES OF PLOT AND COMPOSITIONAL STRUCTURE IN SHODIQUIL HAMRO'S PROSE

Normurodova Nilufar Narzulla qizi

Teacher at Secondary School No. 63

Abstract

This thesis examines the non-traditional features of plot and compositional structure in Shodiquil Hamro's prose based on the stories "The Woman in the Picture" and "The Forgotten Ozone Layer." The aim of the study is to identify the functions of the sequence of events, the narrator's point of view, psychological experiences, and recurring details in the structure of the works. The analysis employs close reading, plot-compositional analysis, and comparative analysis of the works. Non-traditionality is considered not as a complete abandonment of conventional cause-and-effect relationships, but as their complication through memory, subjective perception, and symbolic connections.

In "The Woman in the Picture," the analysis focuses on the transition from depictions of everyday life to unusual events, the coexistence of the narrator's observations and assumptions, and the role of the picture as a detail connecting the events. In "The Forgotten Ozone Layer," the second-person narrative form, repetition of everyday actions, and the changing attitude toward the tree root are examined in relation to the development of the plot. These devices are interpreted as compositional solutions that connect external events with the characters' inner experiences.

The thesis argues that explaining the plot solely as a sequence of events does not fully reveal the artistic structure of the works. When an event is narrated, from whose point of view it is presented, and what semantic connection it establishes with previous episodes are also important analytical criteria. The scholarly significance of the study

lies in describing the non-traditional narrative techniques in the selected stories on the basis of specific textual observations. The conclusions are limited to the works analyzed, and the need for broader comparative research before applying them to the writer's entire prose oeuvre is emphasized.

Keywords

Shodiqul Hamro, prose, plot, composition, non-traditional narration, narrator's point of view, artistic time, retrospection, psychological depiction, symbolic detail, plot-compositional analysis.

SHODIQL HAMRO NASRIDA SYUJET VA KOMPOZITSION QURILISHNING NOAN'ANAVIY XUSUSIYATLARI

Normurodova Nilufar Narzulla qizi

63-sonli umumiy o'rta ta'lim maktabi o'qituvchisi

Annotatsiya

Ushbu tezisda Shodiqul Hamro nasrida syujet va kompozitsion qurilishning noan'anaviy xususiyatlari "Suratdagi ayol" hamda "Unutilgan ozon pardasi" hikoyalari misolida o'rganiladi. Tadqiqotning maqsadi voqealarni bayon qilish tartibi, hikoyachi nuqtayi nazari, ruhiy kechinmalar va takrorlanuvchi detallarning asar tuzilishidagi vazifasini aniqlashdan iborat. Tahlilda yaqin o'qish, syujet-kompozitsion tahlil va asarlararo qiyoslash usullaridan foydalaniladi. Noan'anaviylik voqealarning odatiy sabab-oqibat aloqalarini butunlay yo'qotish sifatida emas, balki ularni xotira, subyektiv idrok va ramziy bog'lanishlar orqali murakkablashtirish sifatida ko'rib chiqiladi.

"Suratdagi ayol" hikoyasida kundalik hayot tasviridan g'ayrioddiy voqealarga o'tish, hikoyachining kuzatishlari bilan taxminlarining yonma-yon kelishi hamda surat detalining voqealarni birlashtirishi tahlil markaziga olinadi. "Unutilgan ozon pardasi"da esa ikkinchi shaxs shaklidagi bayon, kundalik harakatning takrorlanishi va daraxt tomiriga munosabatning o'zgarishi syujet rivoji bilan bog'liq holda tekshiriladi. Ushbu

vositalar tashqi voqealar bilan qahramonning ichki kechinmalarini o‘zaro bog‘lovchi kompozitsion yechimlar sifatida talqin qilinadi.

Tezisdan syujetni faqat hodisalar ketma-ketligi orqali tushuntirish asarlarning badiiy tuzilishini to‘liq ochib bermasligi asoslanadi. Voqeaning qachon bayon qilinishi, qanday nuqtayi nazardan ko‘rsatilishi va avvalgi epizodlar bilan qanday mazmuniy aloqa hosil qilishi ham muhim tahlil mezonlari hisoblanadi. Tadqiqotning ilmiy ahamiyati tanlangan hikoyalardagi noan‘anaviy qurilish usullarini aniq matniy kuzatishlar asosida tavsiflashga qaratilganligi bilan belgilanadi. Xulosalar tahlil qilingan asarlar doirasida shakllantirilib, ularni yozuvchining butun nasriy ijodiga tatbiq etish uchun kengroq qiyosiy tadqiqot zarurligi qayd etiladi.

Kalit so‘zlar: Shodiqul Hamro, nasr, syujet, kompozitsiya, noan‘anaviy bayon, hikoyachi nuqtayi nazari, badiiy vaqt, retrospeksiya, ruhiy tasvir, ramziy detal, syujet-kompozitsion tahlil.

KIRISH

Badiiy asarning mazmuni unda qanday voqealar tasvirlanganiga hamda bu voqealarning qay tartibda va qanday nuqtayi nazardan bayon qilinganiga bog‘liq. Syujet personajlar faoliyati, ular o‘rtasidagi munosabatlar va konflikt rivojini ifodalasa, kompozitsiya asarning barcha qismlarini muayyan badiiy maqsad asosida birlashtiradi. Shu sababli nasriy asarni o‘rganishda hodisalar ketma-ketligini qayta bayon qilish bilan cheklanish yetarli emas. Epizodlarning joylashuvi, xotira va hozirgi voqelik munosabati, hikoyachi nutqi, takrorlanuvchi detallar hamda asarning boshlanish va yakunlanish usullari ham tahlil qilinishi lozim.

Shodiqul Hamro nasrining syujet-kompozitsion xususiyatlarini o‘rganish yozuvchining badiiy tafakkuri va tasvir usullarini anglashga imkon beradi. Mazkur tezisdan tadqiqot doirasi “Suratdagi ayol” va “Unutilgan ozon pardasi” hikoyalari bilan chegaralanadi. Bu asarlar voqealarni hikoyachi idroki orqali yetkazish, tashqi

hodisalarni ruhiy kechinmalar bilan bog‘lash va muayyan detal atrofida mazmuniy aloqalar hosil qilish jihatidan qiyosiy tahlil uchun asos bo‘la oladi. Bunda tanlangan hikoyalarga xos qurilish usullarini yozuvchining butun ijodiga tegishli xususiyat sifatida oldindan umumlashtirmaslik muhimdir.

Mavzuning dolzarbligi nasriy asarlardagi noan‘anaviy qurilishni aniq tahlil mezonlari orqali tushuntirish zarurati bilan belgilanadi. “Noan‘anaviy” tushunchasi har qanday murakkab yoki g‘ayrioddiy voqeaga nisbatan qo‘llanadigan umumiy baho bo‘lib qolmasligi kerak. Ushbu tadqiqotda u voqealarni to‘g‘ri xronologik tartibda bayon qilishdan chekinish, hikoyachi idrokining voqelik tasviriga faol ta’siri, tashqi harakat bilan ichki kechinmaning o‘zaro almashinishi hamda epizodlarning ramziy detallar orqali bog‘lanishi kabi belgilar asosida tekshiriladi. Mazkur vositalarning adabiyotda avvaldan mavjudligi hisobga olinib, ularning aynan tanlangan asarlarda qanday uyg‘unlashtirilganiga e’tibor qaratiladi.

Syujet va kompozitsiya munosabatini aniqlash uchun voqealarning sodir bo‘lish tartibi bilan matnda bayon qilinish tartibini farqlash zarur. Asarda avval yuz bergan hodisa keyinroq eslanishi yoki keyingi voqea haqidagi ishora dastlabki epizodlarda berilishi mumkin. Bunday qurilish o‘quvchining ma’lumotni qabul qilish jarayonini boshqaradi: ayrim sabablar darhol ochilmaydi, oldingi epizodning mazmuni esa keyingi hodisa orqali o‘zgaradi. Demak, badiiy vaqtni tashkil etish syujetning ta’sirchanligi va personaj haqidagi tasavvurning shakllanishida muhim o‘rin tutadi.

Hikoyachi nuqtayi nazari ham kompozitsion qurilishning asosiy omillaridan biridir. Birinchi shaxs bayonida o‘quvchi voqealarni hikoyachining bilimi, xotirasi va kechinmalari doirasida kuzatadi. Ikkinchi shaxsga murojaat shakli esa personajning o‘z hayotini baholashi bilan bog‘liq talqin imkoniyatlarini yuzaga chiqarishi mumkin. Biroq bayonning grammatik shakli o‘z-o‘zidan noan‘anaviylikni tasdiqlamaydi. Uning

ahamiyati axborotni qanday taqsimlashi, o'quvchini qahramonga qanchalik yaqinlashtirishi va voqealar orasidagi munosabatni qanday ochishi orqali belgilanadi.

Tadqiqotda badiiy detalning kompozitsion vazifasiga ham alohida e'tibor beriladi. Takrorlanuvchi predmet yoki makon belgisi turli epizodlarni birlashtirishi, personaj munosabatining o'zgarishini ko'rsatishi va asarning markaziy muammosini aniqlashtirishi mumkin. Shu jihatdan detalning mavjudligini qayd etishdan ko'ra, uning matn davomida qanday mazmun kasb etishini kuzatish muhimdir. Detalni ramz sifatida talqin qilish esa uning syujetdagi o'rni va boshqa tasvir unsurlari bilan aloqasiga tayanishi lozim.

Tadqiqotning maqsadi Shodiqul Hamroning tanlangan hikoyalarida syujet va kompozitsion qurilishning noan'anaviy xususiyatlarini aniqlash hamda ularning badiiy vazifasini yoritishdan iborat. Ushbu maqsadga erishish uchun voqealarning xronologik va bayon tartibini qiyoslash, hikoyachi nuqtayi nazarining axborot taqsimotiga ta'sirini tekshirish, ruhiy kechinmalarning syujet rivojida o'rnini belgilash va takrorlanuvchi detallarning epizodlarni birlashtirish vazifasini o'rganish ko'zda tutiladi.

Tadqiqot obyekti — "Suratdagi ayol" va "Unutilgan ozon pardasi" hikoyalari; tadqiqot predmeti esa ushbu asarlardagi voqealar tartibi, bayon shakli, badiiy vaqt va kompozitsion bog'lanishlardir. Tahlilda yaqin o'qish, syujet-kompozitsion tahlil va asarlararo qiyoslash usullaridan foydalaniladi. Har bir xulosa muayyan epizod yoki matniy bog'lanish asosida tekshiriladi. Mazkur yondashuv noan'anaviy qurilishning asar mazmunini shakllantirishdagi vazifasini ochib berish va yozuvchining tasvir usullarini asosli tavsiflashga xizmat qiladi.

ASOSIY QISM

Voqealar tartibi va bayon tartibining o'zaro munosabati

Shodiqul Hamroning "Suratdagi ayol" va "Unutilgan ozon pardasi" hikoyalarida syujet-kompozitsion qurilishni o'rganish uchun voqealarning sodir bo'lish tartibi bilan

o'quvchiga yetkazilish tartibini farqlash zarur. Birinchi tartib hodisalarning vaqt bo'yicha ketma-ketligini bildirsa, ikkinchisi yozuvchining axborotni qanday taqsimlaganini ko'rsatadi. Ushbu ikki tartib o'rtasidagi farq voqeani anglash, personajga munosabat bildirish va asardagi sabab-oqibat aloqalarini tushunishga ta'sir qiladi.

“Suratdagi ayol” hikoyasida kampirning o'limi bayon qilinganidan keyin hikoyachi uning hayotligida suratlar bilan bog'liq kuzatgan voqeasini eslaydi. Shu tariqa oldingi hodisa keyingi vaziyatni tushuntirish jarayoniga kiritiladi. Mazkur retrospektiv epizod qutiga qiziqishning sababini ochib, o'tmish bilan hozirgi harakat o'rtasida bog'lanish hosil qiladi. ziyouz.uz

Retrospeksiyaning kompozitsion vazifasi voqealarni vaqt jihatidan murakkablashtirish bilangina belgilanmaydi. Uning ahamiyati oldingi epizod haqidagi tasavvurni qanday to'ldirishida namoyon bo'ladi. O'quvchi yangi ma'lumotni olgach, ilgari tasvirlangan harakatning sababini boshqacha tushunishi mumkin. Shu sababli tahlilda har bir xotira epizodining qayerda joylashtirilgani va aynan shu o'rinda qanday axborot berayotganiga e'tibor qaratish lozim.

Hikoyachi nuqtayi nazari va axborotning bosqichma-bosqich ochilishi

Bayon nuqtayi nazari syujetning rivojlanishiga bevosita ta'sir qiladi. Hikoyachi voqeani to'liq bilmasligi, ayrim belgilarni noto'g'ri tushunishi yoki ularga keyinchalik boshqa ma'no berishi mumkin. Bunday vaziyatda syujet faqat tashqi hodisalardan emas, ularni anglash jarayonidan ham tashkil topadi.

“Suratdagi ayol”dagi birinchi shaxs bayoni ayol haqidagi ma'lumotni hikoyachining idroki bilan chegaralaydi. Uning kuzatishi, taxmini va hayrati yonma-yon beriladi. Natijada o'quvchi tasvirlangan hodisa bilan hikoyachining unga bergan izohini ajratib o'qishga ehtiyoj sezadi. ziyouz.uz

Bu qurilishni sirli vaziyatning bosqichma-bosqich ochilishi sifatida talqin qilish mumkin. Biroq hikoyachining cheklangan bilimini avtomatik ravishda uning

ishonchsizligi deb baholash to'g'ri emas. Cheklangan nuqtayi nazar personaj biladigan ma'lumot doirasini bildiradi; ishonchsizlik haqidagi xulosa esa uning bayoni boshqa matniy dalillarga zid kelganida asoslanadi. Ushbu farq hikoyaning kompozitsion xususiyatlarini aniq tavsiflashga yordam beradi.

Ikkinchi shaxs bayonining kompozitsion imkoniyatlari

“Unutilgan ozon pardasi” hikoyasida voqealar “sen” shaklidagi murojaat orqali bayon qilinadi. Qahramonning kundalik yo'li, ishga munosabati va ichki ikkilanishlari shu shaklda yoritiladi. Uni personajning hayotini tashqaridan kuzatish bilan ichki tajribasiga yaqinlashishni birlashtiruvchi usul sifatida talqin qilish mumkin. ziyouz.uz

Ikkinchi shaxs bayoni o'quvchining matnga munosabatini ham murakkablashtiradi. Murojaat shakli o'quvchini tasvirlangan vaziyatga yaqinlashtirishi mumkin, biroq asardagi “sen”ni bevosita har bir o'quvchi bilan aynanlashtirish shart emas. U, avvalo, muayyan tajriba va ruhiy holatga ega personajni ifodalaydi.

Mazkur usulning noan'anaviyligi uning kam uchrashida emas, asar tuzilishida qanday ishlashidadir. Murojaat qahramon harakatini qayta ko'rib chiqishga, uning qarorlari va ikkilanishlariga diqqatni jamlashga xizmat qilsa, bayon shakli kompozitsiyaning faol omiliga aylanadi. Shu asosda grammatik shakl bilan badiiy vazifani birgalikda tekshirish zarur.

Tashqi voqea va ruhiy harakatning uyg'unligi

Syujetni faqat personajning bir joydan boshqa joyga borishi yoki biror ishni bajarishi orqali tushuntirish uning ichki rivojini e'tibordan chetda qoldiradi. Ruhiy harakat qahramonning bir hodisaga munosabati o'zgarishi, avvalgi qarashini qayta baholashi yoki qaror qabul qilishi bilan namoyon bo'ladi. Tashqi voqea shu jarayonni yuzaga chiqaradigan turtki vazifasini bajarishi mumkin.

“Unutilgan ozon pardasi”da yo'lak ostidan ko'rinayotgan daraxt tomiri qahramonning odatiy muhitga munosabatini o'zgartiradi. Uning kuzatishi keyinchalik

tomirni saqlash istagi va harakatiga ulanadi. Bu bog‘lanishni tashqi hodisaning ruhiy o‘zgarishga, ruhiy o‘zgarishning esa yangi faoliyatga olib kelishi sifatida sharhlash mumkin.

Ruhiy epizodlarni syujetdagi “to‘xtalish” deb baholash har doim ham asosli emas. Agar kechinma keyingi qarorni tayyorlasa, u voqealar rivojida sababiy vazifa bajaradi. Shu bois tahlilda tasvir yoki mulohazadan keyin personajning harakati qanday o‘zgargani tekshiriladi. Ana shu mezon ruhiy tasvirning kompozitsion zaruratini aniqlash imkonini beradi.

Takrorlanuvchi detalning epizodlarni birlashtirish vazifasi

Kompozitsion yaxlitlik faqat voqealarning ketma-ketligi orqali hosil bo‘lmaydi. Takrorlanuvchi predmet, makon belgisi yoki obraz turli epizodlar o‘rtasida mazmuniy aloqa yaratishi mumkin. Bunda takror oddiy qaytarishdan farqlanadi: detal har safar yangi vaziyatda namoyon bo‘lib, oldingi ma’nosini to‘ldiradi yoki o‘zgartiradi.

“Suratdagi ayol”da surat hikoyachining qiziqishi va kechinmalarini bog‘lovchi markaziy predmetdir. “Unutilgan ozon pardasi”da esa yo‘lak, tomir va asfalt munosabati qahramonning kuzatishlari bilan keyingi harakatlarini birlashtiradi. Bunday detallarni kompozitsion markaz sifatida baholash uchun ularning nechta marta tilga olinganini sanash yetarli emas. Muhimi, ular asarning turli qismlarini qanday bog‘layotganidir. Detal voqeaga turtki berishi, xotirani uyg‘otishi, personaj qarorini tayyorlashi yoki oldingi epizodning mazmunini qayta ochishi mumkin. Shu jihatdan predmetning syujetdagi vazifasi bilan ramziy talqinini farqlash va keyin o‘zaro bog‘lash lozim.

Maishiy tasvirdan g‘ayrioddiy voqeaga o‘tish

“Suratdagi ayol”da kundalik hayotga oid tasvirlar suratdagi ayolning jonlanishi bilan bog‘liq g‘ayrioddiy voqeaga ulanadi. Bu o‘tish hikoyachining hayrati va kechinmalari orqali berilgani uchun voqelikning chegaralari haqidagi savolni yuzaga chiqaradi. Ushbu qurilishni tahlil qilishda ikki masalani ajratish zarur: hikoyada nima

tasvirlangani va tasvir qanday izohlanayotgani. G‘ayrioddiy hodisani darhol tush, ruhiy buzilish yoki muayyan adabiy oqim belgisi deb belgilash matnning talqin imkoniyatlarini toraytirishi mumkin. Avvalo, voqeaga tayyorlovchi epizodlar, hikoyachining holati va hodisadan keyingi o‘zgarishlar tekshirilishi kerak.

Maishiy va g‘ayrioddiy qatlamlarning tutashuvi o‘quvchining dastlabki kutishini o‘zgartiradi. Asar oddiy turmush voqeasi sifatida boshlangan bo‘lsa ham, keyingi epizodlar uning mazmunini boshqa yo‘nalishda anglashga undashi mumkin. Kompozitsion tahlil ana shu o‘zgarish qanday tayyorlanganini ochib berishi lozim.

Noan‘anaviy qurilishning badiiy vazifasi

Tanlangan hikoyalarda noan‘anaviylilikni alohida usullar ro‘yxati sifatida emas, ularning o‘zaro munosabati sifatida tushunish samaraliroqdir. Retrospeksiya, subyektiv bayon, ruhiy harakat va takrorlanuvchi detal adabiyotda avvaldan mavjud vositalardir. Ularning muayyan asardagi o‘ziga xosligi qanday birlashtirilgani va qanday mazmun hosil qilganida namoyon bo‘ladi.

Tahlil asosida uch kompozitsion yo‘nalishni ajratish mumkin. Birinchisi — voqealar haqidagi ma’lumotni bosqichma-bosqich yetkazish; ikkinchisi — tashqi hodisani personajning idrokidagi o‘zgarish bilan bog‘lash; uchinchisi — predmet va makon detallarini epizodlar orasidagi mazmuniy aloqa vositasiga aylantirish. Ushbu yo‘nalishlar syujetni voqealar ketma-ketligidan kengroq hodisa sifatida o‘rganishni talab qiladi. Mazkur kuzatishlar “Suratdagi ayol” va “Unutilgan ozon pardasi” hikoyalari doirasida shakllantirildi. Ular Shodiqul Hamroning nasriy mahoratini tavsiflash uchun asos beradi, biroq yozuvchining butun ijodiga oid umumiy xulosani tasdiqlash uchun boshqa asarlar bilan qiyoslash zarur. Bunda aynan bir vositaning mavjudligi emas, uning bajaradigan vazifasi va boshqa kompozitsion unsurlar bilan aloqasi asosiy mezon bo‘lishi kerak.

XULOSA

Shodiqul Hamroning “Suratdagi ayol” va “Unutilgan ozon pardasi” hikoyalari tahlili syujet va kompozitsion qurilishning o‘ziga xosligi voqealar ketma-ketligi, hikoyachi nuqtayi nazari, ruhiy harakat hamda takrorlanuvchi detallarning o‘zaro bog‘lanishida namoyon bo‘lishini ko‘rsatadi. Ushbu asarlarda tashqi hodisalar personajning ularni anglash jarayoni bilan birgalikda rivojlanadi. Shu sababli syujetni faqat sodir bo‘lgan voqealarni qayta bayon qilish orqali tushuntirish asarlarning badiiy mazmunini to‘liq ochib bermaydi.

“Suratdagi ayol”da retrospektiv epizodlar hikoyachining qiziqishi sabablarini ochib, o‘tmish va hozirgi voqelik o‘rtasida mazmuniy aloqa hosil qiladi. Birinchi shaxs bayoni esa voqealar haqidagi ma’lumotni hikoyachining kuzatishlari, taxminlari va kechinmalari doirasida taqdim etadi. Maishiy tasvirdan g‘ayrioddiy hodisaga o‘tish o‘quvchining dastlabki tasavvurini o‘zgartirib, oldingi epizodlarni qayta talqin qilishga undaydi. Bunda noan’anaviy qurilish sirli voqeaning mavjudligi bilangina emas, uning bayon jarayonida qanday tayyorlanishi bilan belgilanadi.

“Unutilgan ozon pardasi”da ikkinchi shaxsga murojaat qahramonning hayoti, ikkilanishlari va harakatlarini kuzatishning o‘ziga xos shaklini yuzaga keltiradi. Kundalik makonga munosabatning o‘zgarishi ruhiy rivojlanish bilan bog‘lanadi. Tashqi hodisa qahramonning ichki kechinmalariga ta’sir qiladi, bu kechinmalar esa keyingi faoliyatini tayyorlaydi. Natijada ruhiy tasvir syujetdan ajralgan mulohaza emas, voqealar rivojining sababiy omili sifatida namoyon bo‘ladi.

Har ikki hikoyada predmet va makon detallari kompozitsion yaxlitlikni ta’minlashda muhim o‘rin tutadi. Ularning takrorlanishi epizodlarni birlashtirib, personaj munosabatining o‘zgarishini kuzatishga imkon beradi. Detalning badiiy ahamiyati takrorlar sonida emas, har bir vaziyatda qanday yangi ma’no kasb etishidadir. Shu bois uning syujetdagi amaliy vazifasi va ramziy mazmuni matniy aloqalar asosida izohlanishi lozim.

Tadqiqotning metodologik xulosasi shundan iboratki, noan'anaviylikni biror vositaning mavjudligi asosida belgilash yetarli emas. Retrospeksiya, subyektiv bayon yoki g'ayrioddiy voqea alohida holda yozuvchining individual uslubini tasdiqlamaydi. Ularning o'zaro uyg'unligi, axborotni taqsimlashdagi vazifasi va asar mazmuniga ta'siri tekshirilishi zarur. Shuningdek, hodisaning tasviri bilan hikoyachining unga bergan bahosini farqlash talqinning aniqligini ta'minlaydi.

Tanlangan hikoyalarda syujet-kompozitsion qurilishning asosiy xususiyatlari axborotning bosqichma-bosqich ochilishi, tashqi voqea va ichki kechinmaning bog'lanishi hamda detalning epizodlararo aloqa vositasiga aylanishida kuzatildi. Ushbu xulosalar tahlil qilingan ikki asar doirasiga tegishlidir. Boshqa hikoya va qissalarni shu mezonlar asosida o'rganish takrorlanuvchi usullar bilan alohida asarga xos yechimlarni farqlash, Shodiqul Hamro nasrining kompozitsion xususiyatlarini kengroq dalillar asosida tavsiflash imkonini beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Hamro, Sh. **Suratdagi ayol: hikoya** // Ziyouz.uz. — 2012-yil 11-aprel. — Elektron manba. — Murojaat sanasi: 04.10.2026. ziyouz.uz
2. Hamro, Sh. **Unutilgan ozon pardasi: hikoya** // Ziyouz.uz. — 2024-yil 20-iyun. — Elektron manba. — Murojaat sanasi: 04.10.2026. ziyouz.uz
3. Quronov, D. **Adabiyot nazariyasi asoslari**. — Toshkent: Navoiy universiteti, 2018. library.samdpi.uz
4. Quronov, D., Mamajonov, Z., Sheraliyeva, M. **Adabiyotshunoslik lug'ati**. — Toshkent: Akademnashr, 2010. quronov.uz
5. Sulton, I. **Adabiyot nazariyasi**. — Toshkent: O'qituvchi, 2005. akbt.urspi.uz